

Kalinowski, Piotr

Czesław Dubiejek, działacz kultury i oświaty

Rocznik Mazowiecki 8, 325-326

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PIOTR KALINOWSKI

CZESŁAW DUBIEJEK, DZIAŁACZ KULTURY I OŚWIATY

Działalność Pułtuskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w 1979 r. zamknęła uroczysta sesja jubileuszowa pięćdziesięciolecia pracy społecznej Czesława Dubiejka, sekretarza Towarzystwa. Dzięki jego inwencji, energii i wytrwałości Towarzystwo to pochwalić się może znacznymi osiągnięciami mając szerokie plany dalszego działania w upamiętnianiu historii Pułtuska, upowszechniania kultury i rozbudzania twórczych zainteresowań mieszkańców miasta.

Czesław Dubiejek już jako uczeń Seminarium Nauczycielskiego w Pułtusku działał w spółdzielni uczniowskiej „Przyszłość”, w jej wydziale kulturalno-oświatowym, prowadząc Klub Młodszych Kolegów. Jego celem było budzenie zainteresowań kulturalnych wśród przyszłych nauczycieli, rozszerzanie ich horyzontów myślowych, wzbogacenie wiedzy o regionie, zaszczepianie nawyku społecznego działania. Po ukończeniu Seminarium w 1929 r. Cz. Dubiejek był już znanym działaczem społecznym, cenionym przez kolegów.

Fascynacja pracą dla ludzi trwa u Dubiejka nieprzerwanie od najmłodszych lat. Już w latach trzydziestych, gdy był młodym nauczycielem w Dąbrowie koło Rząśnika, zapadłej wsi kurpiowskiej, nadawał tam formy organizacyjne twórczości ludowej kobiet, zakładając spółdzielnię, poprzedniczkę obecnej „Cepelii”.

Całe życie Jubilata przepełniają działania ponad to, co wypływa z obowiązków służbowych, początkowo nauczyciela, następnie organizatora i kierownika Powiatowej Biblioteki w Pułtusku, a po przejściu na emeryturę — organizatora i pracownika Pułtuskiego Oddziału Archiwum Państwowego m.st.

Warszawy. Wszędzie, gdzie przebywał, pozostawiał trwale ślady swojej działalności bądź to w inwestycjach służących mieszkańcom całej okolicy — jak przez wybudowanie we wsi Barsuki, gdzie był nauczycielem, szkoły, domu ludowego, sklepu, drogi, zlewni mleka — bądź to w zmianie świadomości społecznej ludzi, wśród których pracuje.

Powstałe w 1961 r. z jego inicjatywy Towarzystwo Przyjaciół Biblioteki rozwinęło się tak szeroko, że ramy tej organizacji przestały wystarczać. Nastąpiło przekształcenie w Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Pułtuskiej, aby po reformie administracyjnej w kraju przybrać obecną nazwę Pułtuskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego.

Czesław Dubiejek przyczynił się do wydania dwóch tomów pt. *Pułtusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu*. Nadal działa w wielu organizacjach społecznych, jak: Polski Czerwony Krzyż, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. Jego działania wysoko oceniono, czego przejawem są dyplomy, listy pochwalne, medale, odznaczenia. Z najważniejszych to: srebrny i złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

W tej wielokierunkowej działalności Jubilata zawsze ma pierwszeństwo praca dla młodzieży. Wyrazem tego są jego spotkania z młodzieżą na lekcjach wychowania obywatelskiego, czy darowizna dla Miejsko-Gminnej Biblioteki w Pułtusku w Międzynarodowym Roku Dziecka dzieła artysty rzeźbiarza Leona Machowskiego, płaskorzeźby przedstawiającej głowę dziecka z napisem „Wszystkie dzieci są nasze”.

Codzienne działania Czesława Du-

biejka, człowieka skromnego, dobrego a mocnego, wzbogacają dorobek kultu-

ralny miasta, a jego imię wpisuje się do historii Pułtuska.

MIRON OWSIEWSKI

OBCHODY 40-LECIA WYBUCHU II WOJNY ŚWIATOWEJ I 35 ROCZNICY WYZWOLENIA PUŁTUSKA

Na przełomie sierpnia i września 1979 r. odbyły się w Pułtusku obchody związane z 40-leciem wybuchu II wojny światowej oraz 35 rocznicą wyzwolenia dzielnicy Pułtuska — Popław. Głównymi organizatorami uroczystości było Pułtuskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne przy współudziale Archiwum Państwowego i Stacji Naukowej MOBN.

Na program uroczystości złożyły się: odsłonięcie tablicy pamiątkowej, sesja popularnonaukowa oraz wystawa archiwaliów i militariów. Główną imprezą była zorganizowana 1 września 1979 r. manifestacja ludności połączona z odsłonięciem tablicy pamiątkowej na budynku przy ul. Wojska Polskiego 7, gdzie w latach okupacji mieściła się siedziba osławionego pułtuskiego gestapo. W imieniu wojewody ciechanowskiego odsłonięcia tablicy dokonał mgr Daniel Ciok, dyrektor Wydziału Kultury i Sztuki. Na tablicy wryto prosty napis: W tym budynku w latach 1940—1945 gestapo mordowało polskich patriotów. Pod tablicą trzy proste kamienie polne. Nad tablicą dwa miecze grunwaldzkie. Oczyszczone kraty piwnic budynku zięją jeszcze mrokiem. Od chwili zamontowania tablicy codziennie są świeże kwiaty. Za pamięć publicznie podziękował jeden z więźniów gestapo.

Tego samego dnia otwarto w rotundzie, tzw. „magdalence”, wystawę militariów, zorganizowaną ze zbiorów Edwarda Malinowskiego. Ekspozycję przeważnie broń sieczną oraz dokumenty z 1939 r. Wystawa cieszyła się dużą frekwencją zwiedzających. Szkoda tylko, że jej autor nie przygo-

tował metryk poszczególnych ekspozycji, co znacznie ułatwiłoby zwiedzanie.

Ostatnim akcentem uroczystości była sesja popularnonaukowa w dzielnicy Popławy. Organizatorzy nawiązali do dnia 5 września 1944, kiedy to do linii Narwi dotarły oddziały Armii Czerwonej. Zagadnienia ogólnokrajowe przedstawił dr Ludwik Malinowski w referacie pt. „Wybrane problemy wojny obronnej 1939 r.” Żywe zainteresowanie wywołał również referat kierownika Archiwum i Stacji Naukowej Mirona Owsiewskiego pt. „35 lat wyzwolenia lewobrzeżnej części pow. pułtuskiego i pierwsze lata władzy ludowej”. Wśród słuchaczy znalazło się kilku uczestników tamtych wydarzeń, którzy w ożywionej dyskusji uzupełnili referat własnymi przeżyciami z tamtych lat.

Po zakończeniu sesji jej uczestnicy zwiedzili ciekawą wystawę archiwaliów i ekspozycji militarnych z lat 1944—1950 oraz pamiątek więźnia obozu koncentracyjnego Ropielewskiego, zorganizowaną w jednej z sal szkolnych. Na wystawie przedstawiono między innymi pierwsze dokumenty z okresu kształtowania się władzy ludowej i administracji państwowej, m.in. pisma starosty pisane ręcznie, bez stempli i pieczętek. Z uznaniem wyrażono się o pracy archiwistów, którzy przechowali bezcenne dziś dokumenty. Kilku uczestników zaakceptowało wnioski dotyczące opisanie wspomnień z pierwszego spotkania z żołnierzami radzieckimi w pamiętnych dniach września 1944 r.